ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 18 Μαΐου 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α004ΚΚ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

Α1. Κάθε στοιχείο της στήλης Α΄ αντιστοιχεί με **ένα (1)** στοιχείο της στήλης Β΄. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.
Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισσεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Κίμωνας	**α.** Διάδοση ελληνικής γλώσσας
2. Λεωνίδας	**β.** Α΄ Ελληνικός Αποικισμός
3. Μέγας Αλέξανδρος	**γ.** Μάχη των Θερμοπυλών
4. Ασσύριοι	**δ.** Εκστρατεία απελευθέρωσης της Κύπρου
	ε. Κατακτητές της Κύπρου
	στ. Αθηναϊκή Ηγεμονία

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1 - δ, 2 - γ, 3 - α, 4 - ε

Α2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τη λέξη **«σωστό»** ή **«λάθος»**, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

α. Οι τάφοι στη νεκρόπολη της Σαλαμίνας αποδεικνύουν την ύπαρξη κοινωνικής διαστρωμάτωσης.

β. Στη μάχη του Μαραθώνα αρχηγός των Ελλήνων ήταν ο Θεμιστοκλής.

γ. Εκφραστής της Πανελλήνιας Ιδέας ήταν ο Ισοκράτης.

δ. Η Συμμαχία της Δήλου μετατράπηκε σε Αθηναϊκή Ηγεμονία.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α - σωστό, β - λάθος, γ - σωστό, δ – σωστό

Α3. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 4 και ξεκινώντας από το αρχαιότερο. Η απάντησή σας να γραφεί στο τετράδιο **απαντήσεών σας**.

α. Εκστρατεία Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Εγγύς Ανατολή

β. Β΄ Ελληνικός Αποικισμός

γ. Πελοποννησιακός πόλεμος

δ. Περσικοί πόλεμοι

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1 - β, 2 - δ, 3 - γ, 4 - α

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 Μονάδες)

Β1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα εντός των παρενθέσεων.

α. «Έντιμη ειρήνη» (ποιοι την υπέγραψαν, δύο (2) όροι)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Συμβαλλόμενα μέρη: Ευαγόρας και Αρταξέρξης / Μέγας Βασιλέας / Πέρσης βασιλιάς

Όροι:

- Ο Ευαγόρας συνεχίζει να είναι ο βασιλιάς της Σαλαμίνας.
- Ο Ευαγόρας παραδίδει όλα τα κυπριακά βασίλεια (εκτός από τη Σαλαμίνα) στον Πέρση βασιλιά.
- Ο Ευαγόρας θα πλήρωνε μεγαλύτερο φόρο στον Αρταξέρξη / στον Πέρση βασιλιά.

β. Παρθενώνας (τοποθεσία, αρχιτέκτονες, γλύπτης)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Τοποθεσία: Ακρόπολη Αθηνών / Αθήνα

Αρχιτέκτονες: Ικτίνος και Καλλικράτης

Γλύπτης: Φειδίας

Β2. Στο Συνέδριο της Κορίνθου το 337 π.Χ., ο Φίλιππος Β΄ ορίστηκε ισόβιος αρχηγός των Ελλήνων. Σε συνεχές κείμενο έκτασης 80 - 100 λέξεων, αφού **(i)** αναφέρετε **τρεις (3) ενέργειες** του Φιλίππου Β΄ που οδήγησαν στην ισχυροποίηση του μακεδονικού κράτους, **(ii)** να παρουσιάσετε **δύο (2) άλλες αποφάσεις** του Συνεδρίου στην Κόρινθο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ενέργειες Φιλίππου Β΄:

- εξουδετέρωση / απόκρουση εχθρών
- αποτελεσματική αντιμετώπιση Ιλλυρίων και Παιόνων (στα βόρεια σύνορα)
- εξασφάλιση ειρήνης στα σύνορά του
- ανάπτυξη καλών σχέσεων με τη Θράκη
- ενίσχυση επεκτατικής πολιτικής / νέες εκτάσεις γης στον μακεδονικό στρατό
- αναδιοργάνωση στρατού / ιππικού / ακοντιστών / τοξοτών / πελταστών
- οργάνωση μακεδονικής φάλαγγας
- χρήση σάρισας
- ισχυροποίηση οικονομίας / ίδρυση ισχυρού ταμείου (για χρηματοδότηση εκστρατειών)

- κοπή νομίσματος (χρυσός στατήρ) / εκτοπισμός περσικού νομίσματος
- εκμετάλλευση μεταλλείων χρυσού
- νίκη στη μάχη της Χαιρώνειας / επιβολή της ηγεμονίας του
- οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη ενέργεια

Αποφάσεις Συνεδρίου στην Κόρινθο:

- απαγόρευση συγκρούσεων μεταξύ των ελληνικών πόλεων
- απαγόρευση βίαιης μεταβολής / αλλαγής του πολιτεύματος / του καθεστώτος των πόλεων - κρατών
- προστασία της ναυσιπλοΐας
- καταδίκη της πειρατείας

<u>ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)</u>

Γ1.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

Σε κάθε πόλη - κράτος υπήρχε συνήθως ένα πολιτικό και διοικητικό κέντρο, το άστυ ή η πόλη, όπου είχαν την έδρα τους οι άρχοντες, και μια σχετικά περιορισμένη σε έκταση αγροτική περιοχή, η χώρα, μέσα στην οποία βρίσκονταν πολλές φορές μικρότεροι οικισμοί, οι κώμες. Το σύνολο των ανθρώπων, ελεύθερων και δούλων, που ήταν εγκατεστημένο στην πόλη και στη χώρα και υπαγόταν στην ίδια κρατική εξουσία, αποτελούσε τον πληθυσμό της πόλης - κράτους. Φυσικά μεταξύ των πόλεων - κρατών υπήρχαν μεγάλες διαφορές ως προς την έκταση, τον πληθυσμό και την οργάνωση της εξουσίας […].

Ανεξάρτητα όμως από τον τύπο του πολιτεύματος η πόλη - κράτος είχε τρεις βασικούς στόχους, που αποτελούσαν και αναγκαίες προϋποθέσεις για την ύπαρξη και επιβίωσή της: την ελευθερία, την αυτονομία και την αυτάρκεια. Με την ελευθερία, η πόλη - κράτος στόχευε στην ανεξαρτησία της από οποιαδήποτε εξωτερική δύναμη, με την αυτονομία, τη διακυβέρνησή της με τους δικούς της νόμους και με την αυτάρκεια, την ικανοποίηση των κάθε λογής υλικών αναγκών της. […] Έτσι κάθε πόλη - κράτος οργάνωνε την οικονομικοκοινωνική, πολιτική και πνευματική ζωή της με τον δικό της τρόπο και προσπαθούσε να διατηρήσει την ιδιοτυπία της αυτή προασπίζοντάς την απέναντι σε κάθε εξωτερική απειλή. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο οργάνωσης αναπτύχθηκε ο ελληνικός πολιτισμός, που εκφράστηκε με μια εκπληκτική ποικιλία ανάλογα με την ιδιοτυπία κάθε πόλης - κράτους.

Σ. Μαρκιανός, Ζ. Ορφανουδάκης, Ν. Βαρμάζης, *ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ,* τεύχος Α΄, εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 1989, σ. 12-13,18
(Διασκευή)

α. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε **δύο (2) γεωγραφικά** και **δύο (2) οργανωτικά χαρακτηριστικά** της πόλης - κράτους.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Γεωγραφικά χαρακτηριστικά:

- άστυ / πόλη
- ύπαιθρος - χώρα / χώρα / κώμες / αγροτική περιοχή
- ακρόπολη
- τείχη
- λιμάνι
- αγορά

Οργανωτικά χαρακτηριστικά:

- πολίτες / πληθυσμός / ελεύθεροι και δούλοι
- πολίτευμα

β. Με βάση το παράθεμα, **(i)** να ονομάσετε και **(ii)** να εξηγήσετε **δύο (2) βασικές επιδιώξεις** της πόλης - κράτους.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Βασικές επιδιώξεις:

- η ελευθερία, δηλαδή να παραμείνει η πόλη - κράτος ανεξάρτητη από οποιονδήποτε (εξωτερικό) εχθρό
- η αυτονομία, δηλαδή η πόλη - κράτος να λειτουργεί με βάση τους δικούς της νόμους
- η αυτάρκεια, δηλαδή η πόλη - κράτος να μπορεί να καλύπτει από μόνη της τις υλικές ανάγκες του πληθυσμού της / να αυτοσυντηρείται

γ. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να σχολιάσετε τη σημασία (θετική ή αρνητική) της ανάπτυξης του θεσμού της πόλης - κράτους για τον ελληνικό κόσμο, αναφέροντας **δύο (2) στοιχεία**.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

- ανάπτυξη ελληνικού πολιτισμού / ανάπτυξη ποίησης / ανάπτυξη θεάτρου / ανάπτυξη φιλοσοφίας / ανάπτυξη ρητορικής / ανάπτυξη πολεοδομίας / ανάπτυξη επιστημών
- ανάπτυξη πολιτικής ζωής
- καλλιέργεια της αντίληψης περί σύνδεσης της ελευθερίας των πολιτών με την ελευθερία της πόλης - κράτους τους
- καλλιέργεια της αντίληψης περί υποχρέωσης για συμμετοχή όλων των (ελεύθερων) πολιτών στα κοινά της πόλης - κράτους
- καλλιέργεια της αντίληψης περί υποχρέωσης όλων των (ελεύθερων) πολιτών να αντιμετωπίζουν από κοινού τα προβλήματα της πόλης - κράτους τους

- καλλιέργεια της υποχρέωσης όλων των (ελεύθερων) πολιτών για αγώνα κατοχύρωσης των δικαιωμάτων τους
- παρεμπόδιση στην οργάνωση των Ελλήνων σε ενιαίο κράτος
- καλλιέργεια (τοπικού) πατριωτικού φρονήματος / τοπικιστικού πνεύματος (που οδηγούσε σε εμφύλιες συγκρούσεις)

Γ2.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Ι

Η Επανάσταση του Ονήσιλου / Η κυπριακή Επανάσταση (499 - 498 π.Χ.)

Έτσι έγιναν αυτά κι ύστερα οι Κύπριοι βασιλιάδες κάλεσαν σε σύσκεψη τους στρατηγούς των Ιώνων και είπαν: «Άνδρες Ίωνες, εμείς οι Κύπριοι αφήνουμε σε σας να διαλέξετε ποιους θέλετε ν' αντιμετωπίσετε, [τους Πέρσες ή τους Φοίνικες]. Λοιπόν, αν θέλετε ν' αναμετρηθείτε με τους Πέρσες σε μάχη πεζικού, μη χάνετε ώρα, βγείτε απ' τα καράβια στη στεριά και παραταχθείτε ως πεζικό, κι εμείς να επιβιβαστούμε στα καράβια σας για ν' αγωνιστούμε εναντίον των Φοινίκων· αν πάλι προτιμάτε ν' αναμετρηθείτε με τους Φοίνικες, έχετε χρέος, όποιο από τα δυο προτιμήσετε, να κάνετε ό,τι περνά από το χέρι σας για να μείνουν ελεύθερες η Ιωνία και η Κύπρος». Οι Ίωνες αποκρίθηκαν: «Εμάς μας έστειλε η ιωνική συμμαχία για να επιτηρούμε τη θαλάσσια περιοχή […] κι όχι για να αντιμετωπίσουμε στην ξηρά τους Πέρσες. Εμείς λοιπόν, […] θα προσπαθήσουμε να δείξουμε την αξιοσύνη μας, κι εσείς έχετε χρέος να θυμηθείτε την άθλια κατάστασή σας όσο ήσασταν δούλοι των Περσών και ν' αναδειχθείτε άντρες γενναίοι».

Ηροδότου Ιστορίαι - Τερψιχόρη [5.109.1 - 5.110.1]
https://www.greeklanguage.gr/digitalResources/ancient_greek/library/browse.html?text_id=30&page=141
Ημερ/νία ανάκτησης 17/4/2026
(Διασκευή)

ΠΑΡΑΘΕΜΑ ΙΙ

«Μετά την αποτυχία της κυπριακής Επανάστασης, ο (Πέρσης βασιλιάς) Δαρείος […] αφού αποκατέστησε το Γόργο στο θρόνο της Σαλαμίνας, φρόντισε ώστε στα υπόλοιπα βασίλεια να εγκατασταθούν βασιλείς φιλικοί για τους Πέρσες, σε μερικά δε και Φοίνικες, όπως για παράδειγμα στο Ιδάλιο και πιθανότατα στη Λάπηθο και το Μάριο. […]. Αποτέλεσμα […] ήταν να στρατολογηθεί* δύναμη Κυπρίων, που τους ανάγκασαν να πολεμήσουν ενάντια στους Ίωνες, των οποίων την επανάσταση κατέπνιξαν τελικά το 495 π.Χ.».

Κλεάνθης Π. Γεωργιάδης (1978). *Ιστορία της Κύπρου*, Β΄ Έκδοση, σελ. 64, 67
(Διασκευή)

* να στρατολογηθεί: να ενταχθεί στο στράτευμα

α. Με βάση το παράθεμα Ι, να αναφέρετε τα **αντίπαλα στρατόπεδα** της κυπριακής Επανάστασης.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αντίπαλα στρατόπεδα: Κύπριοι (και Ίωνες) / Ονήσιλος εναντίον των Περσών (και των Φοινίκων) / Αρτύβιος

Σημείωση: Αν ο/η μαθητής/τρια δηλώσει ως αντίπαλα στρατόπεδα μόνο τους Ίωνες εναντίον των Φοινίκων, δίνονται οι μισές μονάδες.

β. Με βάση το παράθεμα Ι και τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε **δύο (2) αίτια** της κυπριακής Επανάστασης.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αίτια της κυπριακής Επανάστασης

- επιθυμία για απελευθέρωση της Κύπρου από τους Πέρσες
- ανάπτυξη φιλελληνικού ρεύματος / τόνωση εθνικού αισθήματος
- σφυρηλάτηση (καλλιέργεια) της εθνικής συνείδησης (ως αποτέλεσμα των εμπορικών και πολιτιστικών σχέσεων της Κύπρου με τον ελληνικό χώρο)
- οικονομική αφαίμαξη του νησιού / βαριές φορολογίες που επέβαλαν οι Πέρσες
- φόβος για τερματισμό της πολιτικής ανεξαρτησίας των κυπριακών βασιλείων / συμπερίληψη της Κύπρου στην 5η Σατραπεία
- αυταρχική πολιτική του Πέρση βασιλιά Δαρείου

γ. Με βάση το παράθεμα ΙΙ, να καταγράψετε **δύο (2) συνέπειες** της κυπριακής Επανάστασης.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Συνέπειες της κυπριακής Επανάστασης:

- τοποθέτηση του Γόργου στον θρόνο της Σαλαμίνας
- τοποθέτηση περσόφιλων βασιλιάδων στις κυπριακές πόλεις - βασίλεια
- παραχώρηση κυπριακής στρατιωτικής δύναμης στους Πέρσες (για τις επεκτατικές τους αποστολές / για κατάλυση της Ιωνικής επανάστασης)

δ. Ο Ονήσιλος χαρακτηρίζεται ως ο πρώτος εθνικός ήρωας της Κύπρου. Να ονομάσετε **δύο (2) άλλους Κύπριους αγωνιστές** που θυσιάστηκαν για την ελευθερία της πατρίδας τους, από οποιαδήποτε περίοδο της κυπριακής Ιστορίας.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:
Δύο οποιοιδήποτε Κύπριοι αγωνιστές που έδωσαν τη ζωή τους για την απελευθέρωση της Κύπρου.

ΤΕΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΛΥΣΕΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ